ఆంధ్రతనయ

[నీతి గీతికలు]

రచయిత :

సరళకవి

గుఱ్ఱప్పడియ సత్యనారాయణమూర్తి

గురురాజ బ్రదర్సు

అరండల్ పేట 11 వ లైను

గుంటూరు – 2

తొలిపలుకు

నేటి బాలబాలికలే రేపటి పౌరులు. భావి భారత దేశము విజ్ఞానవంతము కావలెనన్నచో ముందుగా బాల బాలికలు విజ్ఞానవంతులు కావలెను. ఇట్లు వారిని సుశిక్షితులుగా చేయుపని ఒజ్జలది. చిన్నతనమున అలవడు గుణములే భవిష్యత్తున ఎంతయో ఉపయోగపడగలవు. ఈ మంచిని పురస్కరించుకొనియే పాఠశాలలయందు నీతిబోధ జరుగుచున్నది. పద్యములన్నను, వాటిని పాడుట యన్నను పిల్లలకు మిక్కిలి యిష్టము. వారికి గఱపు నీతిని, అలతి అలతి మాటలతో సులువుగా యర్థమగునట్లు వ్రాసిన అందలి నీతిని పిల్లలు గ్రహించుకొని భావిజీవితమును చక్కదిద్దుకొందు రనుటలో అతిశయోక్తి ఏమియు లేదు. ఈ సూత్రమును పురస్కరించుకొనియే, "ఆంధ్ర తనయ" నీతిగీతికలను సరళకవి శ్రీ గుఱ్ఱప్పుడియ సత్యనారాయణమూర్తి రచించుట ముదావహము.

ఈ నీతిగీతికలు విద్యాప్రణాళిక ననుసరించి వ్రాయబడినవి. ఈ నీతిగీతికల ప్రయోజనమును గుర్తించి పరిపాలక వర్గమువారు, ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాలలయందు ఈ పుస్తకములనుంచి విద్యాబోధన జరిపింతురు గాత!

రెడ్డివారి వెంకటరెడ్డి
కమీషనర్
హిందూమత దేవాదాయ ధర్మాదాయముల బోర్డు
"ఆంధ్రస్టేటు"
హెడ్ ఆఫీసు — గుంటూరు.

౨౦౦౦
ప్రతులు

షరా:— అన్ని పుస్తకముల షాపులలోను దొరకును.

ప్రత్యేకముగా దొరకుచోటు :—

గురురాజ బ్రదర్సు
అరండల్ పేట 11 వ లైను
గుంటూరు — 2

ప్రథమ ముద్రణము
26-5-1956

మూల్యము
0-8-0

అంకితము

ఆదరించినావు మహాప్రతిభాశక్తి
తనరార నిస్వసంతతుల సతము
కరుణించినావు సత్యౌదార్యమేపార
వ్యథలతో మునుగు నిర్భాగ్యతతిని
వహించినావు కవిప్రవరశ్రేణి
పెనగాడి మోహాన సముదినమ్ము
మధురించినావు కమ్మని భావసుమ్ములు
జాలువారగ సుహృదాళిమెసద

రామచంద్రుని సేవలో రాత్రి పవలు
తేలినా వీవు సద్భక్తపాళి మెచ్చ
అందుకోవయ్యా ప్రణయాభివందనములు
సుగుణజనగేయ ! మహనీయ ! సుబ్బరాయ

చాల నిన్నుఁ బొగడఁ జాలంగలేనోయి
సుగుణ ఖనివి నీవు సుబ్బరాయ
పుచ్చుకొమ్మ దీనిఁ బొసఁగ నీ కిత్తును
" ఆంధ్ర తనయ " శతక మంకితమ్ము.

కొమరు మీరినట్టి గుఱ్ఱప్పడియవంశ
మందుఁగవిగ జననమందినాఁడ
నన్ను జనులు సత్యనారాయణుం డంద్రు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

కానుక

తమ్ముళ్లూ ! చెల్లాయిలూ !

ఎన్నో సంవత్సరాలనుంచి మీతో నాకు పరిచయముగలదు, మీ చదువుకు కావలసిన రకరకాల పుస్తకములు వ్రాస్తున్నాను.

ఎన్నాళ్ళనుంచో నా అనుభవమును పురస్కరించుకొని మీ కేదైనా ఒకమంచి కానుక యివ్వాలని అనుకుంటుంటి. కాని పనితొందరలతోను, అనేక అడ్డంకులతోను కాలము గడచిపోతున్నది.

ఈ నాటికి వి. సుబ్బారావు రామయ్యగారి సహాయ ప్రోత్సాహములతో నా కోరిక నెరవేర్చుకొన్నాను.

ఈ "ఆంధ్రతనయ" (నీతిశతకము) మీకు కానుకగా సమర్పిస్తున్నా. సంబరాలతో అందుకోండి.

"ఆంధ్రతనయ" అను పేరుతో నీతులను, అనుభవములను వెదకి, వెదకితెచ్చి మీ కొరకు వీటన్నింటిని మేలైన పద్యాలలో దండగా కూర్చితిని. వీటిని సూక్తులంటారు. వాడుకొన్నకొద్దీ క్రొత్త, క్రొత్త మెరుగులు చిమ్ముతూ వుంటవి.

మీఅందరూ ఈ "ఆంధ్ర తనయ" రత్నాలను కంఠస్థం చేసుకోవాలి. అప్పుడే మీరు ధర్మసంపదలతో, నీతినియమాలతో, నవ్యశోభలతో, ప్రకాశిస్తారు. నవ్యాంధ్రరాష్ట్రానికి ఉత్తమ పౌరులై ధర్మబద్ధమైన సేవ చేయ గలుగుతారు. తెనుగుతల్లి మిమ్ముల్నిచూచి ఉప్పొంగిపోయి చిరంజీవులు కండని ఆశీర్వదిస్తుంది. దయతో అమూల్య అభిప్రాయములిచ్చిన పండితులకు నా నమస్కారములు.

జైహింద్ !

మీ శ్రేయోభిలాషి

సరళకవి

గు. సత్యనారాయణమూర్తి

శాంతి తృప్తి మంచి సమరసభావంబు
గలుగువాఁడు ధరను ఘనుఁడె యగును
గాంధి పొందలేద ఘనకీర్తి యీనాఁడు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 10

ఘోరయుద్ధమందు గుండెలు ద్రవియించి
ధర్మమూర్తి యౌచు ధరణిలోన
ఆ యశోకనృపతి ఆర్జించెరా కీర్తి
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 11

కవులఁ బూజచేసి ఘనకీర్తి గడియించి
కృతుల వ్రాసి తాను కృతుల నంది
ఆంధ్రభోజుఁడయ్యె అలనాఁటి రాయలు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 12

ముద్దులొలుకుచుండు మూఁడు రంగులతోడ
మన పతాకలక్ష్మి మహిని వెలసె
చిన్ని చేతులెత్తి జేజేలు పలుకరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 13

అయ్యవారటన్న నధికుండురా యుర్వి
విద్య నేర్పు గొప్ప వీరుఁ డతఁడు
మహిని గురువుతప్పు మరియొకండును లేఁడు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 14

భరతదేశ దాస్యబంధమ్ము సడలింప 5
శాంతిసమరమందు సమసినట్టి
జోదులను దలంచి జోహారు లీయరా
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

ఆంగ్ల గుండెలందు నగ్గిని రగిలించి 6
ఛాక చూపినాఁడు టంగుటూరి,
కీర్తిఁ బడసె 'నాంధ్రకేసరి' యని, నాఁడు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

ఆంధ్రరత్నమౌచు ఆర్జించుకొని కీర్తి 7
నిగ్గుదేలినాఁడు దుగ్గిరాల
"రామదండు" పేరు రచ్చ కెక్కించెరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

మార్గదర్శి మనకుఁ మన గాంధితాతయ్య 8
నిత్య శాంతిదూత నెహ్రూ బాబు
పూజ్యతముఁడు మనకు పొట్టి శ్రీరాములు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

విస్మరింపకోయి విజ్ఞానఖని యౌచుఁ 9
దెలుఁగువారి పేరు నిలిపినట్టి
యోగివరుడు బౌద్ధ నాగార్జునాచార్యుఁ
డార్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ !

గోలచేయువానిఁ గొంటెవా డందురు
నీతిదప్పువాని నీచు డండ్రు
మతితప్పువాని నధమాధముం డండ్రు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 20

కోఁతిచేష్టలున్నఁ గొంటెవా డందురు
నక్కబుద్ధియున్న టక్క రండ్రు
సుగుణజాల మున్న సుజను డందురు నిన్ను
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 21

మానవునకు మంచి మన సుండవలయును
బుద్ధిలేనివాడు శుద్ధశుంఠ
మంచివదలునాడు మార్గంబు దొరకునా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 22

నీకు హానిచేయు నీ కోపతాపంబె
ఈర్ష్య కలుగఁజేయు నిడుమ లెన్నొ
దుష్టబుద్ధి నిన్ను దుర్మార్గుఁ డనిపించు
అర్యజనవిధేయ ! అంధ్రతనయ ! 23

పెద్దపెద్దఘనుల స్వీయగాథలు విన్న
మొద్దుకైన కొంత బుద్ధి గలుగు
చెడ్డగుణము పోయి దొడ్డవాఁ డౌనురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 24

చదువు గురుడు చెప్పు సమయమ్ములో నీవు
వ్యర్థభాషణమ్ము లాడుచున్న
పాఠ మెఱుకపడక పాడౌదు రందఱు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 15

బద్ధకస్థుఁ డెపుడు పాఠాలు చదువక
అయ్యవారి దెబ్బ లందుకొనును
తుదిని దానె చెడును మొదలంటఁగా గూలి
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 16

మొట్టికాయ తినక పుట్టదు సద్బుద్ధి
దెబ్బతినక చదువు లబ్బఁబోవు
గురువులేని విద్య కుదురుగ నుండునా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 17

కోడికూయఁగానె కూర్మిఁ బ్రార్థన సేసి
కాలకృత్యములను గ్రమముతోడ
చక్కగానొనర్చ సన్మార్గమబ్బును
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 18

వేళతప్పకుండ వేగమె బడికేగి
ప్రార్థనంబుచేసి పాఠములను
నేర్చుకొంటివేని నీకబ్బు సద్బుద్ధి
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 19

ఆతవారివలన నమరురా ఘనకీర్తి
ఆతవారివలన నణఁగు యశము
ఆతవారి శక్తి యద్వితీయమ్మురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 30

పరగ శత్రువులకు ప్రక్కలో బల్లెమౌ
పడఁతి రుద్రమాంబ పౌరుషమ్ము
నిలచియున్నదోయి నేఁటికి హృదయాల
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 31

అక్కజమ్ముఁ గూర్చు అమరావతీ శిల్ప
సంపదలు తెనుంగుశక్తి జాటు
తెలుఁగు వెలుఁగునాఁడు దిశలందు వెలిగెరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 32

ఆంధ్రభూమి నాది ఆంధ్రభాషయె నాదు
మాతృభాషయంచు మననఁజేసి
దిశలలోన జాతి దీధితి నింపరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 33

నాగులేటిప్రక్క నాగమ్మ నెదురింప
బాలచంద్రుఁడపుడు కాలుఁడయ్యె
పాతపడిన కథల పాతరతీయరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 34

తల్లి దండ్రి గురువు దైవమ్ము నేలిక
భక్తితోడఁ గొల్వవలయు నెపుడు
పాపమెల్లఁ బోయి పరిశుద్ధు డౌటకు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 25

తల్లిదండ్రి మాట తలఁదాల్చు తనయుఁడే
తనయుఁ డౌను సుమ్ము ధరణియందు
తలను దాల్పనట్టి తనయుఁడు తనయుఁడే
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 26

తల్లిదండ్రి గురుడు ధరలోన దైవాలు
వారి వాక్కు వేదవాక్కు నిజము
వారిమాట వినిన భాగ్యాలు కలుగురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 27

తల్లిదండ్రికన్న దైవంబుకన్నను
భర్త గొప్ప సుమ్ము భార్య కెపుడు
భర్తసేవ చేయఁ బరమమోక్షం బబ్బు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 28

గృహిణి మంచిదైన గృహముకు పేరుండు
కొడుకు మంచివలన కులము వెలుఁగు
చిత్తశుద్ధివలనఁ చేకూరు సత్కీర్తి
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 29

విద్య యున్న దనుచు విఱ్ఱవీగకుమోయి
భాగ్యమున్న మిడిసిపడకుమోయి
మనసు మార్చి మదము మనుజుని చెఱచురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 40

విత్తమున్ననాఁడు విఱ్ఱవీగకు బాల
పస్తునాడు దిగులుపడకుమోయి
కష్టసమయమందె కావలె సహనమ్ము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 41

కలిమిలేములన్నఁ గావడికుండలు
వరుసమారి సతము వచ్చుచుండు
కొన్నినాళ్ళు తమము కొన్నాళ్ళు వెన్నెల
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 42

ధనము కలుగునాఁడు దరిఁజేరి బంధువుల్
కొల్లగొట్టుచుంద్రు గుల్లచేసి
ధనము లేనినాఁడు దర్శన మీయరు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 43

ధనము పూర్తియున్న తనయుల కొఱతరా
తనయులుండెనేని ధనము వెలితి
తారతమ్య మిట్లు తప్పక ధరనుండు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 44

అల్లసానివాని అల్లిక జిగిబిగి
ముక్కుతిమ్మనార్య ముద్దుపలుకు
తెలుఁగునేలఁ బారెఁ దేనెల వాఁకలై
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 35

భారతంబు నేఁడు పంచమ వేదంబు
భక్తిపూరితమ్ము భాగవతము
రమ్యగాథ మనకు రామాయణమ్మురా
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 36

భాగవతము నాఁడు బమ్మెరపోతన్న
వ్రాసినాఁడు భావబంధురముగ
పద్యపద్యమందుఁ బ్రవహించెరా తేనె
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 37

విద్యయున్నవాఁడె విశ్వంబులోఁ జెల్లు
విద్యవలన గీర్తి విస్తరించు
విద్య యిచ్చునోయి విజ్ఞానవిభవమ్ము
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 38

కొసరి కొసరి కూయు కోయిలచందాన
రాగమాలికినాఁడు త్యాగరాజు
కృతుల భక్తిరసము కృష్ణలై పారెరా
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 39

మంచిగాలి నీరు మంచి యాహారమ్ము
అమరెనేని రోగ మసలురాదు
రోగిగానివాఁడె భోగాలఁ దేలురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 50

పిల్లిపాలువోలె బాహ్యమిత్రము లుండ
నెలుక పిల్లివోలె హీనులుంద్రు
ఉత్తమాధమాత్మ వృత్తు లిట్లుండురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 51

నీరుపోవ పాలు నిప్పులోనికి దూకు
నీరు చల్లినంతన నిలచియుండు
స్నేహితు లగువారి చిత్త మిట్లుండురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 52

మిత్రుఁ డైనవాఁడు మిక్కిలి ప్రేమతోఁ
గాంచుచుండుఁ గష్టకాలమందు
వదలిపెట్టఁబోఁడు ప్రాణాలుపోయిన
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 53

నీవె ప్రాణమనుచు నిన్ను నమ్మినయట్టి
చెలిని మోసగింపఁ దలచకోయి
మోసగింతువేని ముందుకుపోలేవు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 54

సద్గుణంబు లేక సన్మార్గుఁడగు టెట్లు
భక్తిలేక ముక్తి బడయు టెట్లు
ధనము లేక గొప్పతన మెట్లు గల్గురా
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 45

ధనము గలుగువాఁడు దర్పంబుఁ జూపించి
విఱ్ఱవీగువాఁడు వెఱ్ఱివాఁడు
ధనము చంచలమని తలఁచరా మదిలోన
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 46

ప్రజల సేవకొఱకుఁ బ్రాణ మొడ్డెడువాఁడు
మూలఁజేరినాఁడు కాలవశత
పదవులన్ని నేఁడు స్వార్థులపాలయ్యె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 47

ప్రజల రాజ్యమయ్యె భారతదేశంబు
దేశభక్తనివహ దీక్షవలన
భావిలోన దేశపరిపాలకుఁడ వీవె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 48

అన్నమునకు ముందు ఎన్నఁడేనియు నీవు
తినకుమోయి పాడుతిండ్లు తండ్రి
అన్న మరుగకున్న ఆరోగ్య మణగారు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 49

నీకుఁగాని పనికిఁ బోకు మెన్నఁటికిని
ముప్పు వచ్చు నెంత గొప్పకైన
కోతి మేకుఁ బీకి కోల్పోయెఁ బ్రాణాలు
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 60

చేతగానివాఁడు చేరి యింకొక్కని
సాయమూని పనులు సేయవలయు
అద్దమందు జూచి దిద్దుకోమా రూపు
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 61

హింసచేయు మాట నెన్నడు వినఁబోకు
చేయఁగలిగినంత చేయు మంచి
మంచి చేయకున్న మానుము చెడుగైన
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 62

చేరి నవ్వుకైన చెప్ప కబద్ధమ్ము
మాట నమ్మరెవరు చేటు గలుగు
మకరి పట్టెనంచు మరణించెఁ జాకలి
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 63

కల్లలాడువాఁడు చెల్లునా జగతిలో
ఓర్పులేనివాఁడు తీర్పరగునె
రోగమున్నవాఁడు భోగాలఁ దేలునా
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 64

సాధువు లగువారి సహవాస మొనరించు
చెడ్డవారితోడఁ జెలిమి వలదు
ఆఱు నెలలలోనె వారు వీరౌదురు
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 55

కపటులైనవారు కమ్మగా మాటాడి
పట్టి బుట్టలోనఁ బెట్టుచుంద్రు
కాకిముక్కు నక్క కాజేయు వాఁడు
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 56

చేతకానివాఁడు చెప్పుచుండును లక్ష
చేయువాఁడు మాట చెప్పఁబోఁడు
అఱచుచున్న కుక్క కఱచునా యెందైన
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 57

నక్క వెదకు దూర బొక్కల సతతమ్ము
పంది వెదకుచుండుఁ బాడుబురద
దుష్టుఁడైనవాఁడు దొసఁగుల వెదకురా
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 58

మనసులోన నొకటి మాటలో నొక్కటి
చేయుదాన నొకటి చేతువేని
చెటుకలిగి నీకుఁ జేకూడురా హాని
ఆర్యజన విధేయ! ఆంధ్రతనయ! 59

సర్వజనులచేత సన్నుతిపొందుట
చేతకాదు సృష్టినేతకైన
మంచిచెడుల నెపుడు మనసునఁ దలచుము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 70

ఇంటియీగతెచ్చు నెగ్గన్నసామెత
మదినిదలచు మెపుడు మరువకోయి
ముద్దుపెట్టఁ గత్తి మూతినిగోయదే
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 71

కనులె నీకు హాని కలిగించుచుండును
చెవులు తెచ్చునయ్య చేటు నీకు
కాన। తెలిసినడువు కడునేర్పుతో నీవు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 72

ఆర్జనమ్ము నాఁట నందఱు చుట్టాలె
లేనినాఁడు తోడు లేనివాడె
రూకలేనినాఁడు పోకకు సరిగాఁడు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 73

పరుని భార్య దలచఁ బాతకం బగునయ్య
పరుల సొమ్ము పాము వంటిదయ్య
రాముభార్యగోరి రావణుఁ డణగారె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 74

మాటతప్పువాఁడు మనుజుఁడు గాఁడయ్యె
మాటలోనె మంచి మూట యుండు
మంచిపేరు వచ్చు మాటలవలననే
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 65

మంచిపేరు పొంద మహిలోన గష్టమ్ము
హీనుఁడన్న నామ మిట్టె వచ్చు
కష్టపడినఁగాని కలుగదు ఫలితంబు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 66

పరులతోడ నెపుడు పలుక కనిష్టమ్ము
మనసు కెరిగి మనము మసలవలయు
మనసు మంచిదైన మనుజులు నట్టిరే
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 67

పరులనిందచేయఁ బాపంబు కలుగును
ఆత్మనిందవలన హానికలుగు
దైవనిందవలనఁ గైవల్యమేపోవు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 68

కడుపుజూచు తల్లి కొడుకును పరికించి
ఆలుజూచు భర్తయార్జనమ్ము
మాన్యుఁ డైనవాఁడు మంచిని జూచురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 69

చిత్తశుద్ధి లేక చేసిన కార్యమ్ము
చేసినట్టె యుండు చెడును తుదకు
సత్యదేవి వ్రతము సఫలతఁ జెందెనా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 80

చెడ్డరోజులైన చేకూరు కష్టముల్
ధాతకైన వాని తాతకైన
పాండురాజసుతులు పడలేద యిడుమలు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 81

పాండురంగ ! దేవ ! పండరీశా ! యంచు
భక్తి వేఁడుకొనెడు భక్తవరుల
కంటిరెప్పవోలెఁ గరుణించు దేవుండు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 82

ఎలుక నెక్కువాని, నెద్దు నెక్కెడువానిఁ
బకినెక్కువాని భక్తితోడ
తలచుచుంటివేని తొలగును పాపమ్ము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 83

దేవదేవుదివ్య దివ్యప్రభావంబు
తెలియగలమె తేటతెల్లముగను
బాలకృష్ణుఁజూచి బ్రహ్మయే పారఁబడె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 83

నీతి వదలుకొన్న నీ సోదరులనేని
విడిచిపెట్టవలయు విశ్వమందు
అల విభీషణాఖ్యుఁ డన్నను వదలఁడా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 75

కాలు జారెనేని గ్రహియింపఁగావచ్చు
వాయి జారెనేని వలనుపడదు
మాటతీరు నెఱిఁగి మాటాడవలయురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 76

నీతులెన్నొ తీసి నీటుగఁ జూపించి
భాషణములు వేలు పలుకవచ్చు
ఆచరించుటన్న అసలు కష్టంబురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 77

గుణశతమ్ములందు గణనకు రాఁబోవు
చేరియున్న చిన్న చెడ్డతనము
చందమామలోన కందు కన్పించునా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 78

చెడ్డదినములందు చేకూరు నిడుములు
మంచి రోజులైన మాయమగును
చెడ్డ మంచి యెపుడు చెప్పి రాఁబోదురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 79

లేమికంటె బాధ లేదురా జగతిలో
గలుగుచుండు నెన్నొ కష్టములును
నీతి దప్పిపోయి నిందలపాలౌను
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 90

కార్యసాధకుండు గణనకు రానీడు
కష్టసుఖము లెన్ని కలుగుచున్న
పట్టుబట్టి తాను పనులను సాధించు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 91

పెండ్లిబులుపె కాని పెండ్లామువచ్చిన
నాటినుండి కలుగు కోటివెతలు
మొదటి బులుపు లన్ని మూన్నాళ్ళముచ్చట్లు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 91

తాటిక్రిందఁబాలు త్రాగినఁ గల్లంచు
ఆడిపోతురోయి భువనిజనులు
కాన తెలిసినడువు కడుజాగరూకత
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 93

కష్టకాలమందుఁ గంగారుపడుటెల్ల
బేలతనము సుమ్ము పృథివిలోన
తాల్మిబూనవలయు దైన్యంబు కొఱగాదు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 94

తనకుఁ దానెగాక, తన కెవ్వరును లేరు
బంధువైన చుట్టపక్కమైన
పుణ్య పాపఫలము పూర్తిగా వెంటాడు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 85

పుట్టు జీవు లన్ని గిట్టుట తథ్యము
వెనుక ముందుగానొ విశ్వమందు
పుట్టుచున్న వాఁడు గిట్టుట వింతయా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 86

ఐకమత్యమున్నఁ జెకూరు లాభంబు
చీలిపోవ నెపుడు చేటుగలుగు
కట్టివేయు గజము గడ్డిపోచలు కూడి
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 87

పట్టుదలనుబనిని గట్టిగఁ జేసిన
ఫలిత మొందఁగలవు బాగుగాను
అల భగీరథుండు నారీతిజేయడా !
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 88

తెలియలేదటన్నఁ దెలివితక్కువగాదు
తెలియు సర్వ మంచుఁ బలుకరాదు
తెలిసికూడ మనకుఁ దెలియవురా కొన్ని
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 89

మల్లినాథసూరి మహితాత్ముఁ డానాఁడు
భార్య నవ్విపోవ పౌరుషాన
కాశిలోన జదివి ఘనపండితుం డాయె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 100

మతముపేరు చెప్పి మానమ్ము విడనాడి
కొప్పుపట్టి కొట్టుకొనఁగనేల
మనసు లొకటియైన మతముల జోలేల
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 101

కయ్యమునకుఁగాని నెయ్యంబునకుఁగాని
వియ్యమునకుఁగాని విశ్వమందు
స్థాయి చూడుమంచుఁ జాటిరి పెద్దలు
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 102

వెలఁది జూదము మరి వేఁట పానమ్ములు
పరుషదండనమ్ము భాషణమును
వ్యర్థమైన ఖర్చు వ్యసనమ్ము లనినారు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 103

కామశర్మగారు కాశిలో శ్రమియించి
చదివినాడు చాల శాస్త్రములను
బిచ్చగానికింత పెట్టడు బిచ్చమ్ము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 104

చేతగాదటంచుఁ జింతతో సతతమ్ము
క్రుంగిపోవుచున్నఁ గూలు బ్రతుకు
చేయుచున్నకొలఁదిఁ జేకూరు ఫలితమ్ము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 95

విరిగెనేని యినుము సరిచేయగావచ్చు
గుడ్డచినిగెనేని కుట్టవచ్చు
మనసు విరిగెనేని మరి చక్కఁబడఁబోదు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 96

ఇంటిగుట్టు పరుల కెరగింప కెన్నఁడు
దానివలన నాత్మహాని కలుగు
అట్టి గుట్టు తెలుప నణగారదా లంక
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 97

మనసులోని చింత మానావమానంబు
కొంపలోన జరుగు కూళతనము
మోసగింపు పరులముం దనరాదురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 98

అప్పు చేయువాఁడు ముప్పును బొందును
తనకు వచ్చుదాని దాటెనేని
వ్రణముబాధ యెంతో ఋణముబాధయు నంతె
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 99

అర్థాలు

ఆర్యజనవిధేయ = పెద్దలయందు గౌరవముగల

ఆంధ్రతనయ = ఆంధ్రదేశమందు పుట్టినబిడ్డ

మహిని = భూమియందు

వెలసియున్న = అవతరించియున్న

కరుణన్ = దయతో

మాతృసేవ = నీవు పుట్టినదేశమగు భరతమాత సేవ

మున్నుగాగల = మొదలగునవి

పూజ్యభూమి = పూజింపదగినట్టి భూమి

కామితార్థము = నీవుకోరు కోరికలు

కల్పవృక్షంబు = నీకు అభీష్టములుతీర్చు చెట్టు

ఘనులు = గొప్పవారు

భవ్యదేశమ్ము = పూజింపదగినదేశము (పుణ్యభూమి)

దాస్యము = ఇతరప్రభుత్వమునకు లొంగియుండుట

శాంతిసమరము = సహాయనిరాకరణము

సమసినట్టి = చనిపోయినట్టి

జోదులు = వీరులు

జోహారు = నమస్కారము

గుండెలందు = మనస్సులందు

అగ్గినిరగిలించి = కష్టముకలిగించి

ఆంగ్లేయులు = ఇంగ్లీషువారు

పాముविష మటన్న భయ మందరికి నుర్వి
విషములోన మంచి విషయ ముండు
విషము మందుగాగ వెజ్జు లొసంగరా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 105

అందమంచిదైనఁ గొండల గమియించు
చీమయైన బాధ చెందకుండ
దైవబలము కలుగ ధర నసాధ్యము ధరలేదు
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 106

దాతలన్న పే రదాటున వచ్చునా
పేరుకొఱకుచేయు పెద్దలకును
దాతలన్న శిబియు, దాను కర్ణుండురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 107

ఉన్నదానితోనె మిన్నకయుండిన
శాంతికేమి కొఱత సంభవించు
ఆశతోనె నరుడు నాశంబునందురా
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 108

జై హింద్

పాఠమెఱుకపడక = పాఠము తెలియక

బద్ధకస్థుఁడు = సోమరి

తుది = చివర

మొదలంట = పూర్తిగా

సద్బుద్ధి = మంచిబుద్ధి

కుదురుగాన్ = చక్కగా (గట్టిగ)

కూర్మిప్రార్థనసేసి = ప్రేమతో (శ్రద్ధతో) దేవునిధ్యానించి

కాలకృత్యములు = ప్రతిదినము నిద్దురలేవగనే చేయుపనులు

సన్మార్గము = మంచిదారి

అబ్బున్ = కలుగును

అధమాధముఁడు = నీచులలోకెల్ల నీచుఁడు

సుగుణజాలము = మంచిగుణములు

ఈర్ష్య = ఆసూయ

స్వీయగాథలు = జీవితచరిత్రలు

ఏలిక = రాజు (ప్రభుత్వము)

పరిశుద్ధుడు = నిర్మలమైన మనస్సుగలవాఁడు

వాక్కు = మాట

వేదవాక్కు = మంచిమాటలు

భాగ్యాలు = సుఖములు

గృహిణి = భార్య

చేకూరు = కలుగును

అమరుట = కలుగుట

అణఁగు = నాశమగును, తగ్గుట, నాశనము

ఢాక = జయభేరి

కీర్తి = పేరు

పడసె = పొందెను

ఆంధ్రకేసరి = ఆంధ్రసింహము

ఆర్జించుట = సంపాదించుట

నిగ్గుదేలినాఁడు = గొప్పవాడనిపించుకొనినాఁడు

రచ్చకెక్కించెను = ప్రపంచమునకు వెల్లడిచేసెను

మార్గదర్శి = తెలిసికొని ఆచరింపదగుమనిషి

పూజ్యతముఁడు = పూజింపదగినవాడు

విస్మరింపకు = మరువకు

ధరన్ = భూమియందు

ధరణి = భూమి

ద్రవియించి = కరిగించి

ఆర్జించెరా = పొందెరా

గడియించి = పొంది

పతాకము = జండా

మహిని = భూమియందు

జేజేలుపలుకరా = జేకొట్టుము

అయ్యవారు = ఉపాధ్యాయుఁడు

అధికుండు = గొప్పవాడు

ఉర్విన్ = భూమియందు

వ్యర్థభాషణము = పనికిమాలినమాటలు

యశము = పేరు ప్రతిష్ఠలు

అద్వితీయము = గొప్పది

హృదయాల = మనస్సులందు

అక్కజమ్ము = ఆశ్చర్యము

కూర్చు = కలుగజేయు

ప్రథితి = గొప్పదనము (ప్రకాశము)

పంచమవేదంబు = ఐదవవేదము

భాగవతము = భగవంతుని చరిత్రగలది

రామాయణము = శ్రీరామచంద్రుని చరిత్రగలది

భావబంధురము = చక్కని భావములతో

విజ్ఞానవిభవమ్ము = గొప్పజ్ఞానము

పస్తువాడు = తిండిలేనివాడు

సహనమ్ము = ఓర్పు

తమము = చీకటి

దర్శనము = కనుపించుట

వెలితి = కొరత

చంచలము = స్థిరమైనదికాదు

కమ్మగామాటాడి = నమ్మించుమాటలు మాట్లాడి

తథ్యము = నిజము

ది ఓరియంటల్ పవర్ ప్రెస్, తెనాలి

శ్రీ రాఘవేంద్రాయ నమః

ఆంధ్రతనయ

*

మహిని జనులు పొగడ మంత్రాలయమ్ములో
వెలసియున్న రాఘవేంద్ర గురుఁడు
కరుణఁ జూచి మనలఁ గాపాడుఁగావుత
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 1

భరతదేశమన్న బంగారుభూమిరా
భరతమాత మనకుఁ బట్టుకొమ్మ
మాతృసేవలోన మన సుంచవలె సుమ్ము
ఆర్యజన విధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 2

పెన్న, తుంగభద్ర మున్నుగాఁగల మహా
పుణ్యనదులు పారు పూజ్యభూమి
కామితార్థ మొసఁగు కల్పవృక్షంబురా
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 3

సప్తఋషులు ఘనులు సజ్జనబృందంబు
పుట్టినట్టి పుణ్యభూమి మనది
భరతదేశమన్న భవ్యదేశమ్మురా,
ఆర్యజనవిధేయ ! ఆంధ్రతనయ ! 4

పండితాభిప్రాయములు

ఏకార్థవిషయకము, నేకకర్తృకము నగు పద్యసముదాయము సంఘాత కావ్య మనఁబడును. శతకము లీ తెగకావ్యములకుఁ జెందినవి. మనదేశమునఁ జిరకాలమునుండియు శతకములకు బ్రచారము మెండు.

ఇవి మనసును రంజించు మధురభావములతోను, ముద్దులొలుకు పద్దెములతోను నీతిబోధకములై బాలురకుఁ గావ్య ప్రయోజనమును గరతలామలక మొనర్చుటయే దీనికి హేతువు. ప్రస్తుతము మిత్రులగు సరళకవి శ్రీ గుఱ్ఱప్పడియ సత్యనారాయణమూర్తి పై ఆదర్శము ననంతరంగమున నిడుకొని తమ ఆంధ్రతన యాభిమానమును వెల్లడించుచు స్వానుభవములను, లోకానుభవములను జతపరచి "ఆర్యాజనవిధేయ! ఆంధ్రతనయ!" అను మకుటముతో నీతిబోధకమగు, నీతిగీతికలు, రచించి కృతకృత్యులై నందుకు నేనెంతయు సంతసించుచున్నాను. వీరి భావములును, భావానుకూల మగు భాషయు, ఉపదేశక్రమమును వీరికిఁగల చిరంతనోపాధ్యాయానుభవమును, జెప్పక చెప్పుచున్నది. ఈ నీతిగీతికలవలని లాభములను బాలురచిరకాలములోనే పొందుదురుగాక యని యాశించుచున్నాను.

ఇట్లు
కవిశేఖర:- పళ్లె పూర్ణప్రజ్ఞాచార్యులు
పండితులు:- హిందుకాలేజి,

గుంటూరు
14—5—56

★

"ఆంధ్రతనయ" అను గీతికలు నేను ఆమూలాగ్రముగఁ జదివితిని. ఈ నీతిపద్యములు మిగుల సరళమైన భాషలో మృదుమధురశైలిలో నున్నవి. ఇందలి నీతులు తక్కిన శతకములకన్న నొక విశిష్టత గలిగియున్న వనుటలో నతిశయోక్తి లేదు. ఈ "నీతిగీతికలు" ౩ వ తరగతినుండి ౬ వ తరగతి విద్యార్థుల కెంతయు నుపయోగపడునని నా విశ్వాసము.

ఇందలి పద్యము లన్నియు బాలురు కంఠస్థముచేయఁదగు శైలిలో నున్నవి. కావున, ఈ చిన్నిపొత్తము పాఠశాలలోఁ బఠనీయగ్రంథముగా నేర్పఱచి ఈ "సరళకవి గు సత్యనారాయణమూర్తిగారి భాషాసేవను బ్రోత్సహింతురుగాక.

ఇట్లు
ఉభయభాషాప్రవీణ
చామర్తి సన్న్యయ్యశాస్త్రి
సీనియర్ తెలుగుపండిట్, స్టాల్‌గరల్స్ హైస్కూల్.

గుంటూరు,
12—5—56